

Gay piráti, jo ho ho!

Piráti z Karibiku jsou dílem plným nečekaných paradoxů. Zaprvé prolomili smolnou hráz zemdleného pirátského žánru, jenž v posledních desetiletích provázelo propadákové prokletí (hraný Ostrov hrdlořezů a animovaný Ostrov pokladů jsou nejprodávějšími filmy všech dob) a výsledných 305 milionů na domácích tržbách a ještě o 50 milionů více v zámoří dvojnásobně překonalo i ta nejoptimističtější očekávání studia Disney. Přitom jde o první Disneyho film, který získal rating přístupnosti až od třinácti let. Nelze se divit, na plátně se pohybuje tolik špinavých, smradlavých a neotesaných lidí beze smyslu pro morálku, že ani úpěnlivé šetření krví nemůže z vymydlených multiplexových diváků smýt pocit dekadence. Překvapivé také bylo, že i když námět pochází ze známé disneylandovské atrakce, snímek sám rozhodně nevyhovuje definici současného blockbusterového filmu atrakcí a i přes obří rozpočet okolo 140 milionů staví na nepříliš známých nebo komerčních tvářích, jimž nechává podstatně více prostoru než počítačovým trikům. Výsledné dílo si také nehraje na originalitu a chybí mu jakákoli stylová dominanta v obrazu či zvuku; doslova tu není jediný filmařský postup, který by byl natolik výrazný, abyste ho dokázali odlišit od jakéhokoli dalšího filmu.

Veškerý koncept stojí na jediné dominantě: psychedelickém korzárovi Jacku Sparrowovi s parádní rastafariánskou image v nezapomenutelném podání Johnnyho Deppa. Tento „rebel zkrocený mainstreamem a přesto svůj“, ač není zcela hlavním hrdinou, ční nade všemi a kdykoli zmizí ze středu dění, vyprávění se pohrouží do rozvláčné nudy. Znovuoživení pirátského mýtu svobody, utopicky volného pohybu a beztřídního náhledu na svět se tedy podařilo i díky tomu, že piráti jsou ve filmu představováni jako jacísi rockeři viktoriánské éry, tedy zhulenci a opilci kašlající na konvence a establishment. Depp se koneckonců nijak netajil tím, že předobrazem pro účes s korálky a podmalované oči Jacka Sparrowa mu byl kytarista Rolling Stones Keith Richards, bývalý narkoman, který má několikrát kompletně vyměněnou krev a jako jediný společně se šváby přežije atomový výbuch. Poslední zprávy o tom, že pro připravovaný druhý díl Pirátů z Karibiku se dokonce velmi seriózně spekuluje o tom, že by Keith Richards mohl hrát Jackova otce, jsou jen výbornou perličkou korunující lehce podvrtný humor tohoto letního dobrodružství. S odstupem také působí úsměvně, že disneyovští hlavouni byli z pracovních projekcí zcela zděšení a nechápali, proč ten pirát tak divně mluví, vlnivě chodí, nedodrжуje základní proxemickou vzdálenost a narušuje osobní bublinu ostatních postav, a hlavně, proč, proboha, mává tím zápěstím. „Je teplej, nebo co?“ ptali se a netušili, že Depp bude za svou kreaci později nominován na Oscara a získá diváckou cenu MTV pro nejoblíbenějšího hrdinu roku.

Tím se dostáváme k tomu, proč uvádíme Piráty na Mezipatrech. V současném Hollywoodu to sice není ten nejvíce gay film (tuto parketu s přehledem ovládli Ben Stiller a Owen Wilson se sofistikovaně debilními partáckými komedii Zoolander a Starsky a Hutch), ale je to nejlepší příklad velkorozpočtového filmu, na nějž lze uplatnit tzv. queer čtení, tedy takový přístup, kdy si všímáte různých náznaků podivnosti, respektive homosexuality, bisexuality, transsexualit a podobně, které narušují jednoduché, normální a heterosexuálně normativní vztahy v klasickém vyprávění. V případě Pirátů z Karibiku se má ono narušení tak, že kliše s mladou sociálně nerovnou dvojicí, která si nakonec šťastně padne do náruče, se sice musí z vůle komerčních božstev naplnit (a je to dosti úmorné a motivicky nevěrohodné), ale v podstatě na to všichni kašlou a postavy kováře Willa a unesené guvernérovy dcery Elizabeth jsou nejen scenáristicky odfláknuté, ale i zcela bezvýrazně zahrané. Keira Knightley je dokonale prázdná krásná tvářička z obálek magazínů propagujících anorexii a Orlando Bloom (alias bluma) zase androgynní a nemužně „elfský“ idol BRAVO dívek.

Bez sarkasmu řečeno, Depp je oba přehrává tak brutálně a bravurně, že poslední nutná ingredience „trháku pro celou rodinu“ – milostná linie – zůstává zcela v pozadí. Jak Depp, tak i Bloom neztělesňují konvenční typ muže a srdnatého dobrodruha a samotný film to zdůrazňuje hned několika motivy. Jednak, když se Jack Sparrow při „seznamovacím“ šermířském souboji Willa vtipně (pro BRAVO dívky nepochopitelně) zeptá: „Jsi eunuch, nebo co?“ a pak v poměrně dlouhé sekvenci, v níž se Jack octne sám na opuštěném ostrově s Elizabeth, ale kupodivu nedojde k „činu“, jelikož se legendární pirát a uchvatitel poněkud „impotentně“ opije. Zkrátka vztah mužů k ženám není v Pirátech s Karibiku jenom redukován, ale hlavní mužské figury jsou vyloženě zobrazovány tak, že je ani nemůžeme chápat jako klasické hrdiny, s nimiž by se mohli identifikovat příslušníci nejsilnější cílové skupiny, tedy mladí heterosexuální muži. Pro takovéto modelové příjemce je Depp komická figurka, vybočující z normálu ve všech směrech, a Bloom otravná paňáka nastrčená ke stimulaci BRAVO dívek. Ale ve chvíli, kdy za zajímavější postavu považujeme někoho, kdo na konci s nikým neutvoří heterosexuální pár, a toho, kdo jej utvoří, považujeme za BRAVO eunucha, nehodného obdivu, klasická narace přestává plně fungovat. Ovšem od toho jsou tady Mezipatra, abyste si tuto nefunkčnost mohli náležitě a fundovaně vychutnat. Jo ho hó!

Kamil Fila

Piráti z Karibiku – Prokletí Černé perly (Pirates of the Caribbean: The Curse of the Black Pearl).

USA 2003. Režie Gore Verbinski, kamera Dariusz Wolski, scénář Ted Elliott, hudba Klaus Badelt. Hrají: Johnny Depp, Geoffrey Rush, Orlando Bloom, Keira Knightley, Jonathan Pryce a další. 140 minut.